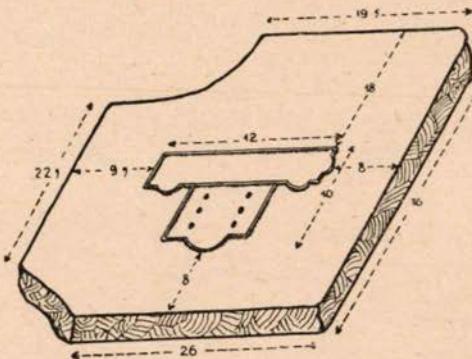

Sondjerdji Janko, geodet. pukovnik u m.

O jednoj cigli — planu

Svaki posjetilac Ohrida neće propustiti priliku, a da ne obide i izvanrednu povjesnu građevinu baziliku Sv. Sofije. Točan datum njenog podizanja nije poznat — stručnjaci arheolozi određuju ga u IX—XI stoljeću: poznato je, da joj je oko 1120 godine ohridski arhijepiskop LEONID Carigradski dao živopis u freskama. U XII stoljeću izvršena je restauracija građevine i 1317 godine jepiskop GLIGORIJE dao je dozidati vanjski narteks sa galerijom. Zauzećem Ohrida od strane Turaka, pretvorena je u džamiju i na sjevernom kubetu narteka nazidan je minaret, čije je postojanje sačuvano fotografски u putopisu Spiridona GOPČEVIĆA. 1912 godine bazilika je vraćena svojoj prvočitnoj namjeni, t. j. kršćanskoj bogomolji, a minaret je porušen. Od 1926 godine bazilika nije više u uporabi kao bogomolja.

Još prije II svjetskog rata činjeni su prilično nespretni i nestručni pokusi, da se ova vanredna povjesna građevina spasi od daljnog propadanja i rušenja uslijed dosta čestih lokalnih potres. 1944 godine po oslobođenju Ohrida, građevina je proglašena za povjesni i kulturni spomenik, pa je narodna vlast po svojim stručnjacima preduzela veoma obimne stručne radove za njeno spasavanje i čuvanje, što je i odlično postignuto, jer je građevina staticki spašena. Pri ovim radovima na restauraciji skidani su ujedno i debeli slojevi kreča, kojima su Turci premazali stare freske i one se sada ponovno pojavljuju u svojoj vanrednoj živopisnoj ljepoti od velike povjesne vrijednosti. 1946 godine prilikom prekopavanja i istraživanja poda, nađena je i jedna vrlo zanimljiva cigla. Ona u reljefnom ispuštenju prikazuje plan bazilike, kao što je to na priloženoj skici prikazano. Kako na ovom planu — cigli nije prikazan vanjski

narteks, to je bjelodano da ona potiče iz vremena prije restauracije i dogradnje po jepiskopu GLIGORIJU, t. j. iz XI—XII stoljeća. Cigla — plan sastavljena je iz crvene mješane i prepečene gline, sačuvana u fragmentu pretstavlja zaista jedan veoma rijedak i dragocjen povjesno-kulturni predmet, koji se čuva u muzeju same bazilike Sv. Sofije u Ohridu.

RESUME

In Ohrid basilica of St. Sofia built in the nineth-eleventh century, a brick was found. On this brick is an embossed plan of basilica, restored by bishop GLIGORY in 1317. This restauration of basilica ist not shown on the plan, wich means that it took its origin before the restauration, i. e. before 1317. This brick is now kept in this basilica of St. Sofia in Ohrid.

ARHITEKTONSKI
PROJEKTNI BIRO
»HABERLE«

ZAGREB, Preobraženska 2/1

TELEFON 25-324

IZRADJUJE
PROJEKTE
za sve vrsti
VISOKOGRADNJA